

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Шосткинський інститут Сумського державного університету
Фармацевтична компанія «Фармак»
Управління освіти Шосткинської міської ради
Виконавчий комітет Шосткинської міської ради

ОСВІТА, НАУКА ТА ВИРОБНИЦТВО: РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ III Всеукраїнської науково-методичної конференції

(Шостка, 19 квітня 2018 року)

Суми
Сумський державний університет
2018

НОВІ ПЕДАГОГІЧНІ ПРОФЕСІЇ ЯК НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ

В.О. Полончук

Шосткинський інститут Сумського державного університету
umo@ishostka.sumdu.edu.ua

У відповідності до сучасних соціальних замовлень підготовка фахівців вищої освіти повинна ґрунтуватися на новій методологічній основі спрямованій на розвиток вільної, відповідальної, комунікативно активної особистості, яка усвідомлює право вибору і вміє цей вибір здійснювати, діє свідомо і відповідально.

Сьогодні студенти мають доступ до будь якої інформації, тому в системі вищої професійної освіти відбувається перехід до трансформаційних методів навчання основою яких є зміна ролі викладача та студента в навчальному процесі. Враховуючи це, до українських навчальних закладів, адаптуючись із зарубіжних педагогічних методик, приходять нові педагогічні професії : тьютори, едвайсери, коучі, фасилітатори, ментори.

Найбільш поширена в нашому освітньому просторі професія тьютора. Тьютор - це особа, що веде індивідуальні або групові заняття зі студентами, а також – репетитор, наставник. В українських університетах роль тьютора сьогодні в більшості випадків применшена до помічника викладача, здебільшого аспіранта, або студента старших курсів. Хоча тьютор в класичному розумінні - це ключова фігура в дистанційному навчанні, що відповідає за проведення занять зі студентами. Уже сьогодні багато викладачів при проведенні занять зі студентами денної форми навчання віддають перевагу використанню саме тьюторських технологій дистанційного навчання.

Інша професія це - коуч (від англ. coach – тренер), той, що займається коучингом (тренерством, вишколом). Коуч допомагає знайти відповіді на власні запитання студентів, відпрацьовує (відтреновує) до автоматизму різні життєві та професійні ситуації.

Як інструмент особистісного й професійного розвитку, коучинг, дуже сприятливий до застосування в освітній сфері. Коучінг в освіті є темою мало вивченою, навіть за межами нашої країни, тому розвиток цього напрямку є надзвичайно актуальним, зважаючи на мету освіти щодо формування нової генерації громадян.

Метою коучінгу в освіті є: розкриття внутрішнього потенціалу особистості студента, розвиток особистості через делегування відповідальності, досягнення високого рівня відповідальності і усвідомлення.

Відповідальність педагога-коуча полягає в тому, щоб допомогти студенту виявити і зрозуміти те, чого він дійсно хоче досягти, заохочувати саморозвиток студента, наділяти студента відповідальністю. Викладач-коуч несе відповідальність за процес досягнення результату, а студент – за результат і дії, пов'язані з його досягненнями. Саме потреба у зміні виступає мотивуючим імпульсом, що спонукає суб'єктів працювати в системі «коучінг».

Таким чином, загальна основа освітнього коучінгу включає партнерство, розкриття потенціалу, результат. Застосування ідей коучінгу на практиці означає поступовий перехід від традиційних аудиторних занять до тренінгової, індивідуальної, проектної, екстернатної і дистанційної форм навчання.

У вищій освіті недоліком коучінгу є лише брак часу, який необхідно знайти викладачу для спілкування з кожним студентом. Але впровадження індивідуальної освітньої траєкторії в межах Болонського процесу потребує використання таких новітніх технологій у вищій професійній освіті України.

Використовують у нашій педагогічній літературі поняття ментор. До педагогічних посад термін ментор почали застосовувати в значенні синоніма до слів «учитель», «порадник», «наставник», «консультант». Людина, що має інтерес в розвитку знань, умінь, навичок та міжособистісних стосунків.

На відміну від наставника, ментор самостійно встановлює інтенсивність та напрямок навчання. Завдання ментора – допомагати тоді, коли ви просите про допомогу. І хоча ці два терміни часто вживаються як синоніми, є доволі суттєва відмінність між наставниками та менторами. Перший призначається, щоб допомогти досягнути цілі групі, колективу, компанії. Другого можна вибрати, щоб досягнути індивідуального зростання.

Наступний іншомовний термін, що приходить у нашу педагогічну практику – фасилітація (з англ. To facilitate – полегшувати, сприяти, створювати сприятливі умови). Це специфічний вид педагогічної діяльності викладача, що має за мету допомагати студенту в усвідомленні себе як самоцінності, підтримувати прагнення до саморозвитку, самореалізації, самовдосконалення, сприяти особистісному зростанню, розкриттю здібностей, пізнавальних можливостей. Головне завдання фасилітатора – донести до студента думку про те, що основний результат навчання у вузі – здатність до інтенсивного і грамотного пошуку знань. Не статичне знання, а особистісні зміни, є єдиним, що має сенс при виборі мети освіти в сучасному світі. Суть навчання визначається особливостями відносин, які встановлюються між викладачем-фасилітатором і студентами.

Навчання методом фасилітації дає можливість використовувати не догматичні методи і прийоми, а ті з них, які сприяють творчому засвоєнню необхідної інформації, формують уміння міркувати, шукати нові грані проблем у вже відомому матеріалі. Така методика дозволяє викладачеві зайняти позицію не «над», а «разом» зі студентами. Викладач-фасилітатор підвищує ефективність навчання, перш за все, за рахунок оптимізації процесу спільної роботи в групах «викладач-студент» і «студент-студент».

Може з'явитись невдовзі у штатному розкладі українських вищих навчальних закладів така посада як едвайзер (від англ. Adviser.) Це радник, або консультант. Едвайзер, як правило, людина з більшими і глибшими знаннями в конкретній галузі. У більшості випадків, – практик, на відміну від викладачів, які є більше теоретиками. Яку вибрати тему дослідження, роботу для стажування, дисципліну за вибором і т. ін., - все це може фахово поради едвайзер, проаналізувавши запити студентів.

Отже, нинішнє і майбутнє покоління, що навчається, потребує в більшості тих педагогів, які можуть допомогти обрати шлях та обґрунтовано поради, як себе реалізувати в житті. Тому й виникає необхідність специфікації педагогічної діяльності.

Список використаних джерел

1. Вікіпедія – вільна енциклопедія – [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.uk.wikipedia.org>
2. Зеєр Е.Ф. Особистісно орієнтовані технології професійної освіти // Підвищення академічного рівня навчальних закладів на основі нових освітніх технологій: Тез. докл. 6-й наук.-практ. конф., 7-11 грудня 1998 р. – Єкатеринбург, 1998.
3. Коноваленко Ю. Тьютори, коучі і едвайсери – хто вони? – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/reform/55183/>
4. Романова С.М. Коучинг як нова технологія в професійній освіті / С. М. Романова // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія. – 2010. – Т. 1. – С. 83 – 88.